

Miriam Drake
ENCYCLOPEDIA OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

2nd ed. Vols. and On Line Version Dekker. 2003

רותי שיינוביץ

המהדורה השנייה של האנציקלופדיה לספרנות ולמדע המידע, בעריכת מרים א. דרייק, מבוססת בעיקרה על המהדורה הראשונה, שיצאה בעריכתו של אלן קנט, ופורסמה בין השנים 1968-2003, והיא כוללת 73 כרכים. המהדורה הנוכחית סללת ארבעה כרכים עבי כרס, יותר מ-3000 עמודים, וכ-350 ערכים רחבים, מקצועיים, מוקפדים ומעמיקים, שנכתבו על ידי טובים המומחים בתחום והם כוללים יותר מ-10,000 מובאות ביבליוגרפיות. הערכים שנוספו למהדורה עוסקים במודיעין עסקי, בדיגיטציה בספריות, בשימור מקורות אלקטרוניים, באתיקה בתחום המידע, בתקשוב ובלמידה מרחוק, במרכזיות המשתמש ובנושאים נוספים. הם משקפים את התמורות והתזוזות בתחום, במיוחד בכל הקשור למדיה, מחשוב, ניהול מידע ומידע מקוון. האנציקלופדיה יצאה לאור גם בפורמט הקונוונציונלי המוכר, וגם בגרסה מקוונת, דרך ה-**WEB**, הניתנת חינם למשך שנה ברכישת הגרסה המודפסת, והיא עתידה להתעדכן אחת לרבעון, ומאפשרת עלעול אלפביתי לצד חיפוש מתקדם.

ערכים

הערכים באנציקלופדיה מלאים ומקיפים. הם מספקים, מעבר להגדרות הבסיסיות, הסבר רחב היקף של הערך, של החומי המשנה שלו, של נושאים הקרובים אליו וקשורים בו, וכן יש בו הפניות למקורות בסיסיים וחיוניים בנושא. אופן הטיפול בערך Paper, לדוגמה, משקף היטב את איכותה של האנציקלופדיה: הוא מקיף ורחב, כולל סקירה היסטורית וביאוגרפית של התפתחות הנייר, מתאר את חומרי הגלם המשמשים לייצורו, כמו גם את אופני השימוש השונים בו, והוא מלווה בתמונות, בציורים ובשרטוטים, הממחישים את הנושא ומעשירים אותו. האנציקלופדיה, כאמור, מבוססת במידה רבה על המהדורה הראשונה. ערכים רבים נותרו זהים, ומלבד ההפניות הביבליוגרפיות שמתיישנות, מדובר בערכים רלוונטיים ומצוינים. כך לדוגמה הערך Abstract and Abstracting זהה בשתי המהדורות, והפריטים המעודכנים ביותר בערך זה הם משנת 1965. ערכים אחרים באנציקלופדיה שונו/עודכנו ו/או קובצו מהמהדורה הראשונה לנוכחיות. כך לדוגמה הערך Search-engines, שמופיע במהדורה הישנה, אינו מופיע בחדשה. לעומת זאת, המונח Portals, שמופיע במהדורה החדשה, אינו מופיע במהדורה הקודמת. כך גם המושג Taxonomy אינו מופיע במהדורה הראשונה, ומופיע במהדורה הנוכחית. המהדורה המקוונת מאפשרת עדכון מהיר והתחדשות של ערכים. מאז יציאתה של האנציקלופדיה לאור, כבר התווספו ערכים חדשים, גם אם מעטים, כמו לדוגמה: Academic Libraries in Eastern Europe, Copyright Clearance Center, CrossRef, The British Library המקוון ניתן למצוא גם רשימה של כ-70 ערכים הנמצאים בתהליכי כתיבה. עיון ברשימה מעלה תהיות לגבי חלק מהם והערך Interlibrary Loan הוא אולי דוגמה טובה לכך: מדוע לא נמצא להם מקום עד כה באנציקלופדיה שנחשבת למרכזית ולמקצועית בתחום? ערכים נוספים בתהליכי כתיבה: Books and journal Publishing, Digital Reference, Unicode ועוד. רגע של קורת רוח לאומית מזומן למעיין ברשימה כשהוא נתקל בערך Academic Libraries in Israel ההולך ונכתב על ידי פרופסור אלחנן אדלר.

רותי שיינוביץ: הספרייה ללימודי מידע, אוניברסיטת בר-אילן. scheinr@mail.biu.ac.il

חיפוש

פונקציות החיפוש מהוות את השיפור המשמעותי ביותר במעבר למהדורה השנייה. אלו מתאפשרות, כמובן, הודות לגרסה המקוונת המאפשרת שני אופני גישה: עלעול וחיפוש. לא אתמקד באפשרות העלעול, מכיוון שהיא מבוססת על עלעול בין דפי האנציקלופדיה, ועל בחירת הערכים על פי רשימה אלפביתית. אפשרות החיפוש, לעומתה, פותחת בפנינו אפשרויות אחזור מידע ברמה אחרת. היא מאפשרת דליות ערכים על פי מלה מיותר, מתת-יותר, מלה משם המחבר/עורך הערך, מלת מפתח, ומספר מערכת של הערך. ניתן להכניס בכל שדה מספר מלים בחיפוש בוליאני לפי הפקודות AND, OR ו-NOT, וכן קיטועים (*), ומאחזר תוצאות בהתאם לבקשה. ניתן לבקש מיון תוצאות החיפוש על פי אחד מארבעה מדדים: רלוונטיות (ברירת המחדל), כותרים בסדר אלפביתי, תאריך עדכון הערך ואפשרות גישה לטקסט. ואם ברלוונטיות עסקינן, הרי ששני המדדים האחרונים שצוינו אינם רלוונטיים כלל וכלל, שכן, למרות שנית לבחור חיפוש הממין את הערכים לפי תאריך כתיבתם בין השנים 1960 ל-2005, הרי שלפי המחשב, כל הערכים, ללא יוצא מן הכלל, עודכנו בשנת 2003 וממילא אפשרות מיון התוצאות בטלה ומבוטלת. זהו המצב גם לגבי האפשרות למיין את התוצאות על פי רשות הגישה לטקסט: מכיוון שאין מנוי חלקי, לא ניתן למיין את התוצאות על פי חלקיות המנוי. ולכן, אפשרות מיון שכזו אינה רלוונטית כאן, וניתן להשתמש בה רק בחיפוש בכלל המאגרים והפרסומים מאת המו"ל (אפשרות המופיעה בחלקו העליון של המסך), ולא בחיפוש פנימי מסוג זה.

חבל מאוד שאין דף הסברים על שדות החיפוש הקיימים ופקודות החיפוש האפשריות, כפי שנהוג במאגרים מקוונים את החיפוש הבוליאני, ואפשרויות אחזור נוספות, ניתן לגלות רק באמצעות ניסוי ותעייה. דבר נוסף שמאוד חסר בעת החיפוש, הוא תזאורוס; עץ מונחים שיכוון לחיפוש מדויק. אמנם ניתן לערוך חיפוש על פי מילות מפתח, וייתכן שהכניס מילות מפתח נרדפות ודומות על מנת לאפשר אחזור יעיל, אך ביחד עם זאת, מראה עץ מונחי המפתוח יכול היה לתת מושג על מלים נוספות לחיפוש, להראות מונחי קרבה, תת מונחים ועוד.

למרות הביקורת, ראוי לציין, שאפשרויות החיפוש טובות בהרבה מכל המוכר עד כה, שכללה עלעול בספר בצורה אלפביתית, ו/או חיפוש באינדקס שמוביל לשלל כרכי בסיס ותוספות. כל אלו הם חלק מהעבר בתקופת המאגר הממוחשב, בה הערך כולו מקובץ יחד, וגם בתהליך העדכון, יוחלף הקובץ הישן בחדש, ולא נזדקק לכרכי תוספות ולמילואים.

פלט

את פלט המאמר המקוון ניתן לקבל הן בפורמט PDF - כצילום סרוק של האנציקלופדיה המודפסת, והן כקובץ HTML שבו ניתן לגזור קטעים ולהעתיקם, לערוך חיפוש פנים טקסטואלי של מונח או מלה, ולהעבירם למעבד תמלילים לנוחות המשתמש, אלא, שאליה וקוץ בה: אפשרות אחזור הטקסט בפורמט HTML פורשת בפנינו עמוד אחד בלבד בכל פעם. פעולה זו, מטרתה, ככל הנראה, להגן על זכויות יוצרים, ולמנוע העתקה של ערכים שלמים. ביחד עם זאת מכיוון שהערכים ארוכים במיוחד, ניתן היה להקל על המשתמשים ולאפשר ציון מקום מדויק בו מופיעה מילת החיפוש המבוקשת בטקסט. סטודנט שחיפש את הערך "הספרייה הציבורית בבוסטון" בספרייה של אוניברסיטת בר-איל נאלץ לקרוא את כל 14 העמודים בערך "ההיסטוריה של הספרייה הציבורית", או, לחלופין, לקרוא ישירות מן המחשב כשהוא עובר עמוד אחר עמוד ומבקש מחדש את המלה "בוסטון" באמצעות מקשי CONTROL ו-F. המאגר המקוון מאפשר לשמור את הערך או לשלוח אותו לכתובת האלקטרונית על פי בחירה, אבל הוא שולח את כתובת ה-URL ולא את הערך עצמו. בתוך הטקסט מופיעים קישורים למקורות הביבליוגרפיים, ולחיצה על הקישור פותחת חלוף נוסף עם פירוט המקור. זוהי דוגמה טובה לניצול נכון של המדיום המקוון. ניתן היה להרחיב את השימוש במדיום זה באמצעות הצגת תמונות אינטראקטיביות וקטעי סרטים (בהקשר המתאים), אבל האפשרויות האלה רחוקות מביצוע לעת עתה.

סיכום

המהדורה הנוכחית של האנציקלופדיה מנסה להתאים עצמה לדור המידע המקוון והדיגיטלי ועל כך היא ראויה לכי שבח. ביחד עם זאת, נשאלת השאלה, האם היא משתמשת נכון במדיה ומנצלת את האפשרויות השונות הגלומות בה או שהיא רק מעבירה את פורמט הנייר לגרסה מקוונת ללא ניצול המשאב החדש. לדעתי, אפשרויות החיפוש המקוונות המוצגות במהדורה זו טובות אמנם בהרבה מאלה שהוצגו במהדורה הקודמת, אבל הן עדיין טעונות שיפור.

סקירת ספרים

מבחנה האמיתי של המהדורה המקוונת ייערך כאשר תסתיים שנת הניסיון שלה, והמנויים יצטרכו להחליט אם יש ברצונם לשלם עבורה. במקרה זה עשויה להתעורר השאלה, מה יעלה בגורלם של הערכים החדשים? האם תפרסמו כרכי מילואים כפי שנעשה במהדורה הראשונה, או שמא יהיו הערכים החדשים, התיקונים והתוספות הדרך שבאמצעותה תאלץ הוצאת דקר את לקוחותיה להתחבר לפורמט המקוון. ימים יגידו, ובניתיים אפשר ליהנות מהעולמות שאותם פותחת האנציקלופדיה הזאת; עולמות עשירים ומגוונים.

carmel world book

מכירת ערכות חינוך של ורלד בוק אניטרנשיונל

דאלית אל כרמל ת.ד. 51 טלפקס 04-8394005

פלאפון – 0507545633 email: woldbook20@hotmail.com

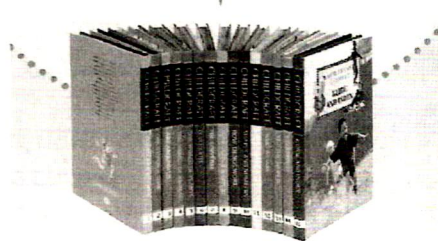

The World Book Encyclopedia 2004

לילדים

Welcome to reading

לילדים ונוער

Childcraft